

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ІНСТИТУТ ФІЛОЛОГІЇ**

**ПРОГРАМА ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
З ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВСТВА КРАЇНИ,
МОВА І ЛІТЕРАТУРА ЯКОЇ ВИВЧАЄТЬСЯ**

для вступників до Інституту філології на навчання за ОС «Магістр»

Автор: к.філол.н., доц. О. В. Яшенкова

*Затверджено Вченою радою Інституту філології
(Протокол № 7 від 28 лютого 2017 р.)*

Київ – 2017

Вступ

Екзамен з лінгвокраїнознавства країни, мова і література якої вивчається, як форма додаткового вступного випробування для навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «Магістр» за спеціальностями «Українська мова і література», «Мова і література (західноєвропейські, східні, слов'янські, класичні, російська)», «Фольклористика», «Літературна творчість» і «Переклад» відбувається відповідно до «Правил прийому до Київського національного університету імені Тараса Шевченка на 2017/2018 навчальний рік» і має форму письмового тестування.

Тестування проводиться державною мовою і передбачає оцінку сформованості у вступників предметно-фахової компетенції загалом і лінгвокраїнознавчої компетенції зокрема. Вступники мають продемонструвати:

- знання теоретичних засад лінгвокраїнознавства як лінгвістичної дисципліни;

- вільне оперування понятійно-термінологічним апаратом сучасного лінгвокраїнознавства;

- володіння фоновими знаннями, притаманних певній лінгвокультурній спільноті;

- знання реалій, що найбільш яскраво відображають національну специфіку народу-носія мови і культури;

- вміння розпізнавати культурно-марковані мовні одиниці, аналізувати і систематизувати їх, давати лінгвокраїнознавчий коментар;

- розуміння ментальності носія мови, знання етноспецифіки комунікативної (вербальної і невербальної) поведінки;

- здатність успішно виконувати поставлені комунікативні завдання, спираючись на вивчений мовний матеріал, лінгвокраїнознавчі та професійні знання.

Структура та зміст екзамену

Додаткове вступне випробування, яке проводиться для осіб, що беруть участь у конкурсі для здобуття ступеня магістра на основі ступеня бакалавра, здобутого за іншою спеціальністю, передує іспиту з іноземної мови та іспиту з фаху. Додаткове вступне випробування має кваліфікаційних характер та оцінюється за двобальною шкалою – склав/не склав. У випадку, якщо абітурієнт не склав додаткове вступне випробування, він втрачає право брати участь у конкурсному відборі за цією спеціальністю.

Екзамен (письмове тестування) передбачає виконання теоретичних завдань, а також виконання завдань на уміння практично застосовувати набуті знання з фаху відповідно до затвердженої програми вступних випробувань з відповідних фахових дисциплін, що за змістом і обсягом включають навчальний матеріал підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «Бакалавр».

Тест складається з двох частин і передбачає виконання завдань різного

ступеня складності.

Частина I. «Теоретичні засади лінгвокраїнознавства» виявляє знання загальнотеоретичних питань і актуальних проблем лінгвокраїнознавства як науки, розуміння ключових понять, володіння термінологічним апаратом. Кількість завдань – 2.

Завдання 1. Вступники мають обрати один із чотирьох запропонованих термінів, що відповідає дефініції. Кількість дефініцій – 20.

Завдання 2. Вступники мають знайти відповідність між термінами та їхніми дефініціями. Кількість дефініцій – 16. Кількість термінів – 17 (один термін зайвий).

Частина II. «Лінгвокраїнознавчий аспект у вивченні мови і літератури» виявляє знання основних відомостей і фактів про історію, політичний устрій, географію, населення, культуру, побут, звичаї, традиції народу країни, мова і література якої вивчається; засвоєння мовних реалій, що пов'язані з різними аспектами життя країни; уміння практично застосовувати набуті знання, давати лінгвокраїнознавчий коментар. Кількість завдань – 5.

Завдання 1–5 відкритої форми.

Під час виконання завдань тесту користуватися будь-якими технічними засобами, довідниковими джерелами, включаючи словники, **не дозволяється**.

Час виконання тесту – **90 хвилин**.

Критерії оцінювання відповідей вступників

Частина I. «Теоретичні засади лінгвокраїнознавства»

Завдання 1–2 оцінюють, зважаючи на правильність вибору відповіді:

1 бал – правильна відповідь

0 балів – неправильна відповідь

Частина II. «Лінгвокраїнознавчий аспект у вивченні мови і літератури»

Завдання 1, 4–5 оцінюють, зважаючи на адекватність відповіді поставленому комунікативному завданню і дотримання норм сучасного письмового мовлення:

1 бал – правильна відповідь

0 балів – відсутня або неправильна відповідь

Завдання 2–3 оцінюють, зважаючи на правильну і вичерпну відповідь і дотримання норм сучасного письмового мовлення:

2 бали – правильна і вичерпна відповідь

1 бал – названа мовна реалія, коментар містить неточності/помилки або відсутній

0 балів – відсутня або неадекватна відповідь

Перелік тем і питань, що виносяться на екзамен

1. МОВА, КУЛЬТУРА, КОМУНІКАЦІЯ

Поняття і сутність культури. Матеріальна і духовна культура. Культура і

цивілізація. Мова і культура. Кумулятивна функція мови. Ізоморфізм мови і культури. Мова як національно-культурний код. Національна культура і особистість. Особливості менталітету носія мови. Національна мовна картина світу. Зіставлення культур. Діалог і конфлікт культур. Міжкультурна комунікація і акультурація. Традиції вивчення іноземної мови у зв'язку з культурою народу-носія мови.

2. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВСТВА

Предмет і завдання лінгвокраїнознавства. Теоретичне і прикладне лінгвокраїнознавство. Країнознавчі та мовознавчі аспекти лінгвокраїнознавства. Народознавство, країнознавство і лінгвокраїнознавство: спільне та відмінне. Місце лінгвокраїнознавства з-поміж лінгвістичних наук. Соціолінгвістика, культурна антропология, етнолінгвістика і лінгвокраїнознавство. Роль країнознавчої, лінгвокраїнознавчої і соціокультурної компетенції в реалізації адекватного спілкування та взаєморозуміння представників різних культур.

Фонові знання як основний предмет лінгвокраїнознавства. Поняття фонових знань. Формування фонових знань у національно-культурному середовищі. Роль фонових знань у комунікації.

3. КУЛЬТУРНИЙ КОМПОНЕНТ СЛОВА

Лінгвокраїнознавча теорія слова. Безеквівалентна лексика, фонові лексика. Фонові особливості антропоніміки і топоніміки. Національно-культурна семантика фразеологізмів і мовних афоризмів. Методи дослідження лінгвокраїнознавчої лексики: прийом культурно-історичної та зовнішньої інтерпретації, дескриптивний, структурний, типологічний та етимологічний методи. Порівняльно-географічний метод. Метод хронологічного аналізу. Синергетичний метод дослідження лінгвокраїнознавчих термінів.

4. ТЕКСТ У ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВЧОМУ АСПЕКТІ

Роль тексту у формуванні і розширенні культурної пам'яті. Лакуни як сигнали лінгвокультурної специфіки тексту. Ознаки лакун у тексті. Лінгвістичні та культурологічні лакуни. Прийоми усунення лакун: заповнення, компенсація.

Лінгвокраїнознавчий коментар: цілі та завдання. Особливості лінгвокраїнознавчого коментаря.

5. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО КРАЇНУ, МОВА ЯКОЇ ВИВЧАЄТЬСЯ

Основні факти про країну, її національні символи, геральдику.

Географічне положення. Клімат. Національні парки. Адміністративний поділ країни. Населення. Регіональна різноманітність країни.

Основні етапи історичного розвитку країни. Державний устрій. Органи влади. Суд і поліція. Виборча система. Основні політичні партії. Політика і економіка. Освіта і наука. Система охорони здоров'я і соціального забезпечення. Релігія та її роль у сучасному суспільстві. Засоби масової інформації.

Особливості культурного життя країни: література, образотворче

мистецтво, музика, кіно, театр, усна народна творчість. Молодіжна субкультура. Видатні постаті країни минулого та сьогодення.

Стародавні звичаї, повір'я, традиції, легенди, свята, кухня. Національний характер народу-носія мови.

6. РЕАЛІЇ В МОВІ І КУЛЬТУРІ

Поняття реалії. Реалія-предмет і реалія слово. Мовна форма реалії. Структура значення реалії. Переклад і коментування реалій. Класифікація реалій. Географічні реалії, топоніми. Реалії-історизми. Суспільно-політичні, соціально-економічні реалії. Реалії системи освіти, релігії, культури, мистецтва, спорту. Етнографічні реалії, реалії побуту. Ономастичні реалії.

7. НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ

Культурна самобутність і культурні відмінності в аспекті проблем міжкультурної комунікації. Мовленнєвий етикет і норми вербальної і невербальної поведінки. Відображення національної специфіки мовленнєвої поведінки в етикетних формулах мови. Комунікативні табу.

Прояви етноспецифіки невербальної комунікативної поведінки. Соціальний символізм. Міжкультурні відмінності невербальних кодів комунікації. Комунікативна дивергенція, комунікативна ендемічність, комунікативна лакунарність.

Співвідношення вербальних і невербальних засобів в комунікації в певній лінгвокультурній спільноті.

Рекомендована література

Бацевич Ф. С. Словник термінів в міжкультурній комунікації / Ф. С. Бацевич. – К. : Довіра, 2007. – 205 с.

Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : [підручник] / Ф. С. Бацевич. – [2-ге вид., доп.]. – К. : ВЦ «Академія», 2009. – 376 с.

Богдан С. К. Мовний етикет українців: традиції і сучасність / С. К. Богдан. – К. : Рідна мова, 1998. – 475 с.

Бондар О. І. Лінгвокраїнознавство Японії : [навч. підручник] / О. І. Бондар, І. П. Бондаренко. – К. : Вид. Дім Дмитра Бураго, 2012. – 696 с.

Борисенко Н. Д. Лінгвокраїнознавство англomовних країн: [для студ. ден. від-нь] / Н. Д. Борисенко, О. О. Шевчук ; Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2010. – 160 с.

Веденина Л. Г. Франция. Лингвострановедческий словарь / Л. Г. Веденина [и др.] ; ред. Л. Г. Веденина. – М. : Интердиалект, 1997. – 1037 с.

Венгрєнівська М. А. Connaissez-vous la France / М. А. Венгрєнівська, Т. Б. Ораторський. – К. : Експрес об'ява, 2001. – 156 с.

Верещагин Е. М. Лингвострановедение и текст / Ин-т русск. языка им. А. С. Пушкина ; сост. Е. М. Верещагин, В. Г. Костомаров. – М. : Русский язык, 1987. –

179 с.

Верещагин Е. М. Лингвострановедческая теория слова / Е. М. Верещагин, В. Г. Костомаров. – М.: Рус. язык, 1980. – 320 с.

Верещагин Е. М. Язык и культура: Лингвострановедение в преподавании русского языка как иностранного: [метод. руководство] / Е. М. Верещагин, В. Г. Костомаров. – [4-е изд., перераб. и доп.]. – М.: Русский язык, 1990. – 246 с.

Верещагин Е. М. Язык и культура. Три лингвострановедческие концепции: лексического фона, рече-поведенческих тактик и сапиентемы / Е. М. Верещагин, В. Г. Костомаров. – М.: Индрик, 2005. – 1037 с.

Воробйова І. А. Основи лінгвокраїнознавства [на прикладі англ. мови] : [навч. посібник для студ. вузів] / І. А. Воробйова. – К.: СЛОВО, 2014. – 272 с.

Вітренко А. В. Основні компоненти лінгвокраїнознавчої компетенції / А. В. Вітренко // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2013. – Вип. 39 (82). – С. 138–143.

Гінка Б. І. Was ist Deutsch? Stereotype und Realität. Reader zur Landeskunde. «Типово німецьке»: стереотипи та реальність : [навч. посіб. з лінгвокраїнознавства] / Б. І. Гінка, Р. М. Зінь. – [2-е вид., випр. і доп.]. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2004. – 368 с.

Гапонів А. Лінгвокраїнознавство. Англomовні країни : [підруч. для студ. та виклад. вищих навч. закладів] / А. Гапонів, М. О. Возна ; за заг. ред. В. В. Бондаренко. – Вінниця : Нова Книга, 2005. – 464 с.

Голубовська І. О. Етнічні особливості мовних картин світу / І. О. Голубовська. – К.: Логос, 2004. – 284 с.

Городецкая Л. А. Лингвокультурная компетентность личности как культурологическая проблема: автореф. дисс. на соискание уч. степени докт. Культурологии: спец. 10.00.01 «Теория и история культуры» / Л. А. Городецкая; Моск. гос. ун-т им. М. В. Ломоносова. – М., 2007. – 48 с.

Григорьева Е. М. Культурно-маркированная лексика австралийского варианта английского языка в словарях различных типов: автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. филол. наук: спец. 10.02.04 «Германские языки» / Е. М. Григорьева ; Нижегород. гос. лингв. ун-т им. Н. А. Добролюбова. – Нижний Новгород, 2014. – 23 с.

Демина Н. А. Страноведение Китая Ч. 1. : [учеб. для вузов] / Н. А. Демина, Чжу Канцзи. – [изд. 4-е, испр. и доп.]. – М.: Толмач СТ, 2009. – 248 с.

Демина Н. А. Страноведение Китая. Ч. 2. : [учеб. для вузов] / Н. А. Демина, Чжу Канцзи. – [Изд. 4-е, испр. и доп.]. – М.: Толмач СТ, 2009. – 208 с.

Донець П. М. Основы общей теории межкультурной коммуникации: [монография]. – Харьков: Штрих, 2001. – 386 с.

Дубенко О. Ю. Сполучені Штати Америки: путівник перекладача : [навч. посібник] / О. Ю. Дубенко. – [перероб., доп. вид.]. – Вінниця: Нова книга, 2007. – 504 с.

Євгененко Д. А. / Лінгвокраїнознавство німецькомовних країн : [посібник для студ. вузів освіти та середніх навч. закладів з поглибл. вивч. нім. мови] / Д. А. Євгененко ; [та ін.]. – Вінниця : Нова книга, 2008. – 415 с.

Жуйкова М. В. Генеза образної предикації в етнолінгвістичному аспекті : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова», 10.02.02 «Російська мова» / М. В. Жуйкова ; Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні НАН України. – К., 2009. – 36 с.

Жулинський М. Г. Мова і культурна ідентичність / М. Г. Жулинський // Мова і культура : [зб. наук. праць]. – К. : Вид. ДімДмитра Бураго, 2009. – Вип. 11, т. I (13). – С. 7–9.

Карапетян О. В. Сопоставительное лингвострановедение и фоновые знания как основной предмет лингвострановедения / О. В. Карапетян, Т. В. Мясковская // Грамота. – 2012. – № 4 (59). – С. 120–123.

Климкина О. И. Лингвострановедение русского языка в украинском социокультурном контексте / О. И. Климкина // Язык, культура, менталитет: Проблемы изучения в иностранной аудитории : [матер. X Межд. научно-практ. конф. 20–22 апреля 2011г.]. – Санкт-Петербург : Изд-во РГПУ им. А. И. Герцена, 2011. – С. 172–175.

Коваленко Л. І. Лінгвокраїнознавство Британії та США : [навч. посібник] / Л. І. Коваленко, А. В. Шелякіна. – К. : КНУ ім. Т. Шевченка, 2009. – 229 с.

Ковыршина Н. Б. Арабские страны. Лингвострановедение : [учеб. курс] / Н. Б. Ковыршина. – [2-е изд., испр. и доп.]. – М. : АСТ : Восток-Запад, 2006. – 288 с.

Костик О. І. Лінгвокраїнознавчий аспект мови / О. І. Костик // Проблеми семантики слова, речення та тексту : [зб. наук. праць]. – 2009. – Вип. 23. – С. 142–151.

Кость Г. М. Французська мова. Лінгвокраїнознавчий аспект = Le français. L'aspect linguoculturel: [навч. посібник] / Г. М. Кость, О. І. Сулим. – Львів: Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, 2013. – 209 с.

Кудіна О. Ф. Die Länder, wo man deutsch spricht: [навч. посібник з лінгвокраїнознавства] / О. Ф. Кудіна. – Вінниця : Нова книга, 2002. – 334 с.

Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація : [навч. посібник] / В. М. Манакін. – К. : ВЦ «Академія», 2012. – 288 с.

Марковина И. Ю. Культура и текст. Введение в лакунологию : [учеб. пособие] / И. Ю. Марковина. – М. : ГЭОТАР-Медиа, 2010. – 138 с.

Михайлова О. Г. Лінгвокраїнознавство франкомовних країн : [посібник для студ. ВНЗ] / О. Г. Михайлова, Н. В. Шмиголь. – Вінниця: Нова книга, 2009. – 216 с.

Морозова І. І. Лінгвокраїнознавство Великої Британії : [матеріали лекцій] / І. І. Морозова. – Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – 100 с.

Муллагалиева Л. С. Реалии русской культуры. Лингвокультурологический словарь / Л. С. Муллагалиева. – Уфа : БИРО, 2001. – 220 с.

М'язова І. Ю. Міжкультурна комунікація: зміст, сутність та особливості прояву (соціально- філософський аналіз): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук : спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / І. Ю. М'язова. – К., 2008. – 18 с.

Непон-Айдачич Л. Польська когнітивна етнолінгвістика : [навч. посібник].-

К. : ВПЦ «Київський університет», 2007. – 336 с.

Нестеренко О. І. Лінгвокраїнознавство : [навч. посібник для студ. ВНЗ] / О.І. Нестеренко. – Х. : Народна українська академія. – 2002. – 200 с.

Никандрова Т. Е. Экзотическая лексика русского происхождения в сочинении А. Олеария о Московии: автореф. дисс. на соискание уч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.20 «Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание» / Т. Е. Никандрова ; Ин-т языкознания РАН. – М., 2015. – 24 с.

Ощепкова В. В. Культурологические, этнографические и типологические аспекты лингвострановедения: автореф. дисс. на соискание уч. степени докт. филол. наук : спец. 10.02.19 «Общее языкознание, социолингвистика, психолингвистика» / В. В. Ощепкова ; Моск. пед. ин-т. – М., 1995. – 32 с.

Перевозникова А. К. Лингвострановедение. Россия: страна и люди : [уч. пособие]. – М. : Русский язык, Курсы, 2006. – 284 с.

Перепльотчикова С. Є. Лінгвокраїнознавство Греції та Кіпру. – К. : Логос, 2008. – 67 с.

Підвойний В. М. Навчальні тексти до теми «Лінгвокраїнознавство Туреччини» для студ. Інституту філології / уклад. В. М. Підвойний. – К. : КНУ ім. Т. Шевченка, 2002. – 72 с.

Попова Н. М. Географія, культура та історія Іспанії (з практичними вправами) / Наталія Миколаївна Попова. – К. : Видавець Вадим Карпенко, 2011. – 256 с.

Прима О. І. Лінгвокраїнознавство Туреччини : [тексти для студ. третього року навч.] / О. І. Прима. – 2014. – 89 с.

Прохоров Ю. Е. Лингвострановедение. Культуроведение. Страноведение. Теория и практика обучения русскому языку как иностранному / Ю. Е. Прохоров. – М. : ИРЯП, 1998. – 108 с.

Самусенко О. М. Лінгвокраїнознавство: Україна : [навч. посібник] / О. М. Самусенко, О. І. Клімкіна. – К. : ВПЦ «Київський університет», 2009. – 256 с.

Селіванова О. І. English Through Cultures : [посіб. з дисципліни «Лінгвокраїнознавство» для студ. IV курсу ф-ту пер. та ф-ту заоч. та вечір. навч., студ. післядиплом. освіти] / О. І. Селіванова, А. Р. Ровицька, Т. Г. Кириченко. – К. : Ленвіт, 2013. – 480 с.

Серебрянська А. О. Географія та історія Іспанії [посібник з країнознавства] / А. О. Серебрянська. – К. : [б. в.], 1998. – 268 с.

Словник символів культури України. / За ред. В. П. Коцура, О. І. Потапенка та ін. – К. : Міленіум, 2005. – 352 с.

Стельмахович М. Г. Мовний етикет / М. Г. Стельмахович // Культура слова. – К. : Наука думка, 1981. – Вип. 20. – С. 7–12.

Стернин И. А. Коммуникативное поведение в структуре национальной культуры / И. А. Стернин // Этнокультурная специфика языкового сознания. – М., 1996. – С. 97–112.

Стернин И. А. Основные типы речевых культур в современном обществе /

И. А. Стернин // *RespectusPhilologicus* : [сб. научн. тр.]. – 2009. – Вып. 15 (20). – С. 44–52.

Тарасов Е. Ф. Национально-культурная специфика речевого и неречевого поведения / Е. Ф. Тарасов, Ю. А. Сорокин // Национально-культурная специфика речевого поведения. – М. : Наука, 1977. – С. 14–38.

Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация / С. Г. Тер-Минасова. – М. : Слово, 2000. – 624 с.

Тер-Минасова С. Г. Война и мир языков и культур : [учеб. пособие] / С. Г. Тер-Минасова. – М. : Слово / Slovo, 2008. – 344 с.

Томахин Г. Д. Великобритания: Лингвострановедческий словарь / Г. Д. Томахин. – М. : Астрель ; АСТ, 2001. – 336 с.

Томахин Г. Д. США. Лингвострановедческий словарь / Г. Д. Томахин. – М. : Русский язык, 1999. – 576 с.

Томахин Г. Д. Теоретические основы лингвострановедения (на материале лексических американизмов английского языка) : автореф. дисс. на соискание уч. степени докт. филол. наук : спец. 10.02.19 «Общее языкознание» / Г. Д. Томахин ; Дипломат. Академия МИД СССР. – М., 1984. – 32 с.

Україна в словах. Мовокраїнознавчий словник-довідник : [навч. посібник] / Упор. Н. Даниляк. – К. : ВЦ «Просвіта», 2004. – 704 с.

Українська етнологія : [навч. посібник] / за ред. В. Борисенко. – К. : Либідь, 2007. – 400 с.

Українська минувшина: Ілюстрований етнографічний довідник / А. П. Пономарьов, Л. Ф. Артюх, Т. В. Косміна та ін. – К. : Либідь, 1993. – 256 с.

Ульциферов О. Г. Индия. Лингвострановедческий словарь : св. 10000 словарных ст. / О. Г. Ульциферов. – М. : Рус. яз. – Медиа, 2003. – 584 с.

Фабіан М. П. Мовний етикет і культура / М. П. Фабіан // Мова і культура. – Серія «Філологія». – К. : Вид. Дім Дмитра Бураго, 2002. – Вип. 4, т. II, ч. II. – С. 113–115.

Формановская Н. И. Речевой этикет и культура общения : [научно-популярное изд.] / Н. И. Формановская. – М. : Высшая школа, 1989. – 159 с.

Чередниченко О. І. Про мову і переклад / О. І. Чередниченко – Київ : вид. Либідь, 2007. – 248 с.

Яшенкова О. В. Лінгвокраїнознавство США / О. В. Яшенкова : [навч. посібник]. – К. : ВПЦ “Київський університет”, 2004. – 140 с.

Яшенкова О. В. Основи теорії мовної комунікації : [навч. посібник] / О. В. Яшенкова. – К. : ВЦ «Академія», 2010. – 312 с.

An Outline of U.S. History / ed. by G. Clack, M. S. Neely, A. Humby. – N.Y. : Nova Science Publishers, 2009. – 367 p.

Aronson T. Royal Family / T. Aronson. – L. : John Murray, 1983. – 271 p.

Collie J. What's It Like? Life and Culture in Britain Today / J. Collie, A. Martin. – Cambridge : CUP, 2000. – 96 p.

Cortazar G. F. Breve historia de España. – [3^a ed.] / Fernando Cortazar García, Vesga González, Manuel José. – Madrid : Alianza, 2009. – 808 p.

- Crystal D.* The Cambridge Encyclopedia of the English Language / D. Crystal. – [2nd ed.] – Cambridge : CUP, 2003. – 499 p.
- Della Fina G.* Le grandi civiltà del mondo antico / Giuseppe Della Fina. – Firenze: Giunti Editore, 1996. – 286 p.
- Cernigliaro M. A.* L'Italia è cultura. Arte. Livello B2-C1 / Maria Angela Cernigliaro. – Roma: Edilingua, 2012. – 31 p.
- Cernigliaro M. A.* L'Italia è cultura. Geografia. Livello B2-C1 / Maria Angela Cernigliaro. – Roma: Edilingua, 2012. – 38 p.
- Gli antichi romani* / a cura di Giovanni Caselli. – Firenze: Giunti Gruppo Editoriale, 1996. – 96 p.
- Cudak R.* Kulturapolska / R. Cudak, J. Tambor. – Śląsk, Katowice, 2002.
- Guglielmi F.* Dai sumeri all'impero romano / Federico Guglielmi. – Firenze: Giunti Editore, 2005. – 256 p.
- Montanelli I.* Storia di Roma / Indro Montanelli. – Milano: RCS Libri S.p.A, 2011. – 305 p.
- Harvey P.* Britain Explored / P. Harvey, R. Jones. – L. : Longman, 1996. – 176 p.
- Hewitt K.* Understanding Britain / K. Hewitt. – L. : Perspective Publications, 2002. – 265 p.
- Lewis R. D.* When Cultures Collide: Managing Successfully Across Cultures / R. D. Lewis. – L. : Nicholas Brealey Publishing, 2000. – 462 p.
- Kirn E.* About the USA / E. Kirn. – Washington : The USIA, 1989. – P. 127.
- Knowles G.* A Cultural History of the English Language / G. Knowles. – L. ; N.Y. : Arnold, 1997. – 180 p.
- Korbozérova N. M.* Civilización española : [manual] / N. M. Korbozérova, A. M. Vyazánkina. – K. : Universidad de Kyiv, 2002. – 66 p.
- Kulturawnauczaniujęzykapolskiegojakoobcego* / Red. W. Miodunka, 2005. – 176 s.
- McDowall D.* Britain in Close-Up / D. McDowall. – Singapore : Longman, 1993. – 208 p.
- Neuliep J. W.* Intercultural Communication: A Contextual Approach / J. W. Neuliep. – [4th ed.]. – Thousand Oaks: SAGE Publications Inc., 2009. – 432 p.
- O'Driscoll J.* Britain / J. O'Driscoll. – Oxford : OUP, 2001. – 124 p.
- Oxford Guide to British and American Culture* / ed. by J. Crowther. – Oxford : OUP, 1999. – 600 p.
- Portrait of the USA* [Електронний ресурс] / [M. Christopher, A. Cusack, M. Cusack et al.]. – Washington : The USIA, 1997. – 96 p. – Режим доступу : <http://usa.usembassy.de/etexts/factover/ch4.htm>
- Prail A.* The United Kingdom: 100 questions answered / A. Prail. – L. : Foreign and Commonwealth Office, 2000. – 120 p.
- Room A.* An A to Z of British Life / A. Room. – Oxford : OUP, 1990. – 476 p.
- Stevenson D. K.* American Life and Institutions / D. K. Stevenson. – Stuttgart : Ernst Klett Verlag, 1998. – 176 p.